

**UCHWAŁA NR XIX/134/2025
RADY GMINY BIERAWA**

z dnia 1 grudnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów
alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2026 - 2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153) art. 4¹ ust. 1, 2, 2a i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151) art. 10 ust. 1, 2 i 2a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214 i 1302), Rada Gminy Bierawa uchwala co następuje:

§ 1. W celu realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii uchwala się na lata 2026 – 2029 Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bierawa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Przewodniczący Rady

Joachim Morcinek

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 – 2029

I. WPROWADZENIE

Problemy społeczne wynikające z nadużywania alkoholu, zażywania środków odurzających oraz borykania się ze sferą uzależnień behawioralnych są wielkim wyzwaniem zarówno dla społeczności lokalnej, jak i całego kraju.

Gmina Bierawa w zakresie swoich obowiązków realizuje podstawowe zadania wynikające z zapisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych, zdrowotnych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu, zażywania środków psychoaktywnych oraz zagrożeń w zakresie uzależnień behawioralnych. Stanowi również część strategii rozwiązywania problemów społecznych i uwzględnia w części cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia.

Polityka społeczna kształtowana na najniższym szczeblu administracyjnym, na poziomie gminy jest skierowana w szczególności na podjęcie działań wychowawczych, informacyjnych oraz stwarzanie warunków sprzyjających realizacji potrzeb w zakresie motywowania do powstrzymywania się od spożywania napojów alkoholowych, zażywania substancji psychoaktywnych oraz w zakresie uzależnień od zachowań behawioralnych.

Działania te są skierowane do osób uzależnionych, współuzależnionych oraz osób wchodzących w skład dalszej czy bliższej rodziny, niezależnie od wieku. Osoby uzależnione wymagające pomocy kieruje się na leczenie, terapię lub zobowiązuje do podjęcia współpracy z instytucjami pomocowymi gminy, tworzącymi tzw. lokalną koalicję.

II. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ NARKOTYKOWYCH ZA OKRES OD ROKU 2022 DO ROKU 2024

Diagnoza lokalna ujęta w gminny programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, ma na celu w najlepszy możliwy sposób wskazać kierunki zapobiegania nadużywaniu alkoholu, zapobieganie używania substancji psychoaktywnych i rozwiązywać problemy wynikające z ich używania i uzależnienia od nich w skali lokalnej. W ramach diagnozy opisany został lokalny kontekst społeczny i kulturowy, który ma wpływ na występowanie w Gminnym Programie czynników chroniących i czynników ryzyka (wykorzystano technikę analityczną SWOT) związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Diagnoza lokalna uwzględnia również dane na temat skali używania napojów alkoholowych, działań z zakresu promocji zdrowia, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkotykowych, a także postawy społeczne wobec podjętej w gminie strategii. Diagnozę lokalną przeprowadzono na podstawie danych zastanych z istniejących źródeł, takich jak dokumenty, raporty i statystyki instytucji zajmujących się problemami związanymi z używaniem alkoholu i narkotyków, działających na terenie Gminy Bierawa, a w szczególności na podstawie danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierawie. Niniejsza diagnoza została sporządzona za pomocą wskaźników, wyrażonych w wartościach liczbowych.

A. Główne cele, zadania i zasoby społeczności lokalnej ujęte w programie na lata 2022-2025

Do głównych celów zaliczono:

- 1) zmniejszenie skali alkoholizmu, zjawiska narkomanii oraz uzależnień behawioralnych;
- 2) poprawę udzielanej pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz narkotykowe, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) zwiększenie ofert prowadzonych programów profilaktycznych w zakresie alkoholizmu i narkomanii;
- 4) podwyższenie świadomości społecznej na temat alkoholizmu, narkomanii oraz innych uzależnień behawioralnych, a także wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkotykowych oraz uzależnień behawioralnych;
- 5) rozszerzenie współpracy instytucji pomocowych.

Zadania wynikające z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych, w szczególności to:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu, zagrożonych narkomanią oraz innymi uzależnieniami;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz narkotykowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie (teleporady);
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkomanii;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ (zabrania się reklamy i promocji na obszarze kraju napojów alkoholowych) i art. 15 (dot. zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych) oraz występowania przed Sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zasób społeczności lokalnej, instytucji oraz osób, które współpracowały i przekazywały informacje do przeprowadzenia diagnozy, to:

- 1) Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Bierawa;
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierawie;
- 3) Komenda Powiatowa Policji w Kędzierzynie – Koźlu;
- 4) Punkt Konsultacyjny w Bierawie (pomoc psychologa, pomoc prawnika);
- 5) placówki oświatowe na terenie Gminy Bierawa (szkoły, przedszkola);
- 6) Zakłady Opieki Zdrowotnej Gminy Bierawa;
- 7) pracodawcy;
- 8) mieszkańcy i inne (w tym anonimowe).

B. RAPORT Z DIAGNOZY (zebrane dane wraz z ich analiza)

1. Najważniejsze informacje o gminie

Gmina Bierawa położona jest w południowo-zachodniej części województwa opolskiego. Jest gminą wiejską o charakterze przemysłowo-rolnym. W skład gminy wchodzi 12 sołectw: Bierawa, Brzeźce, Dziergowice, Goszyce, Grabówka, Kotlarnia, Korzonek, Lubieszów, Ortowice, Solarnia, Stara Kuźnia, Stare Koźle. Gminę Bierawa obecnie zamieszkuje **7 326** mieszkańców (według stanu na dzień 31.12.2024 r.).

Na terenie Gminy Bierawa działają placówki oświatowe, w tym: 4 szkoły podstawowe, 4 przedszkola oraz 1 żłobek. Bierawa posiada Gminne Centrum Kultury i Rekreacji w Bierawie oraz 3 Domy Kultury w Bierawie, w Dziergowicach i Starej Kuźni. Działają także kluby wiejskie i świetlice (w Starym Koźlu, Korzonku, Lubieszowie). Ponadto profilaktyka przeciwdziałania uzależnieniom jest prowadzona w Punkcie Wspierania Społeczności Lokalnej w Kotlarni oraz Klubie Seniora Plus w Brzeźcach. Na obszarze gminy działają także organizacje pozarządowe i stowarzyszenia.

Gmina Bierawa w swoim **zasobie instytucjonalnym** posiada:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierawie, w tym działający Punkt Konsultacyjny w Bierawie i Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Bierawa – prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty” w sprawie stosowania przemocy domowej;
- 2) Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Bierawie;
- 3) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierawie;
- 4) Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (9 jednostek);
- 5) Stację Opieki „CARITAS” w Bierawie;
- 6) Ludowe Zespoły Sportowe;
- 7) Koła Gospodyń Wiejskich;
- 8) organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, itp.

Gmina Bierawa posiada bardzo dobre warunki bytowe i dlatego licznie powstają nowe firmy. Przedsiębiorcy chętnie inwestują i lokują swój kapitał na terenie naszej gminy. Obecnie działają między innymi: Kopalnia Piasku Kotlarnia, CEMEX Bierawa, SPOT Light sp. z o.o. Bierawa, RINNEN Korzonek, Betafence Kotlarnia, Market Delikatesy Centrum Dziergowice, DINO Stare Koźle, Stacja Benzynowa MOYA Bierawa itp.

Gmina Bierawa jest położona wokół większych aglomeracji miejskich takich jak: Gliwice, Kędzierzyn–Koźle, Kuźnia Raciborska. Daje to ogromne możliwości transportowe, gdzie bardzo pręźnie rozwija się przemysł. Związane z tym jest zwiększenie świadczonych usług i większa możliwość zatrudniania naszych mieszkańców w nowopowstałych przedsiębiorstwach.

Lokalny kontekst społeczny i kulturowy również ma wpływ na występowanie czynników chroniących i czynników ryzyka związanych z nadużywaniem alkoholu oraz używaniem substancji psychoaktywnych. Mieszkańcy naszej gminy bardzo często pracują poza granicami kraju (Niemcy, Holandia, itp.). Dostosowują własne potrzeby do panujących zasad na obczyźnie, przez co istnieje ogromne ryzyko dostosowania się do panujących zasad społeczno-kulturowych oraz dostosowania ich potrzeb do potrzeb lokalnych. Ponadto wielki wpływ na życie społeczności lokalnej ma wielokulturowość.

2. Opis skali zjawiska oraz podjętych działań (analiza)

W diagnozie zastosowano metodę ilościową (zbieranie i analiza danych statystycznych, analiza dokumentacji instytucji, realizacja badań ankietowych i innych projektów badawczych), nazwana analizą danych zastanych.

Monitorowanie rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu oraz używania narkotyków w grupie dorosłych i młodzieży obrazuje Tabela nr 1. Przedstawia ona dane na temat używania napojów alkoholowych oraz substancji uzależniających, które pośrednio wywierają ogromny wpływ na politykę lokalną gminy.

Tabela nr 1. Skala używania napojów alkoholowych, narkotyków i związanych z tym, występujących problemów oraz zgonów

Lp.	Używanie napojów alkoholowych /z powodu:	Dotyczy 2022 roku	Dotyczy 2023 roku	Dotyczy 2024 roku	Uśredniony wskaźnik
1.	Występowania przemocy domowej składane przez Zespół Interdyscyplinarne	6	6	7	(19:3= <u>6,33</u>) [6]
2.	Występowania alkoholizmu lub narkomanii składane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	4	4	6	(14:3= <u>4,67</u>) [5]
3.	Występowania zakłócenia porządku i spokoju publicznego składane przez Komendę Powiatową Policji	8	12	15	(35:3= <u>11,67</u>) [12]
4.	Występowania incydentów: stosowania przemocy domowej, zakłócenia spokoju i porządku publicznego oraz inne składane przez najbliższych, sąsiadów, instytucje społeczne (szkoły, pracodawców, anonimowo) - dane GKRPA.	11	13	13	(37:3= <u>12,33</u>) [12]
5.	Roczna liczba rozpatrywanych wniosków przez GKRPA	29	35	41	(105:3= <u>35</u>) [35]
6.	Zgonów (wynikające bezpośrednio ze spraw rozpatrywanych przez GKRPA na terenie Gminy Bierawa)	1 (Narkomania)	2 (Alkoholizm)	1 (Alkoholizm)	(4:3= <u>1,33</u>) [1]

Już na samym początku można zauważyć, iż wzrasta corocznie liczba rozpatrywanych wniosków przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zaobserwować należy, że na przestrzeni 3 lat wzrasta również liczba osób, które z różnych przyczyn znalazły się w gronie osób uzależnionych lub współuzależnionych od substancji i środków uzależniających.

Wszystkie wyżej wymienione przyczyny powstania uzależnienia wywierają wpływ na konsekwencje zdrowotne i społeczne (problemy z alkoholem i narkotykami), jak również konsekwencje prawne związane z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przestępczością narkotykową, co wiąże się z podejmowanymi działaniami w zakresie profilaktyki, leczenia, postrehabilitacji¹ oraz redukcji szkód w obszarze uzależnień, który ma wpływ na obecny rynek alkoholowy, dostępność substancji psychoaktywnych oraz nielegalnego rynku narkotyków.

¹ **Postrehabilitacja** to działania kierowane do osób po ukończonym procesie leczenia, a także osób pozostających w trakcie leczenia substytucyjnego. Celem tych działań jest powrót osób uzależnionych do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie, podjęcie pracy, pełnienie ról społecznych.

<https://kcpu.gov.pl/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienia>

Wskaźniki na poziomie lokalnym pozyskano m. in. z takich instytucji, jak:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bierawie oraz działające przy Ośrodku:
 - Punkt Konsultacyjny (pomoc prawna i psychologiczna),
 - Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Bierawa (przeciwdziałanie przemocy domowej);
- 2) Urząd Gminy Bierawa oraz działająca przy Urzędzie Gminy Bierawa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierawie;
- 3) Komenda Powiatowa Policji w Kędzierzynie–Koźlu.

C. PRZYKŁADY MONITOROWANIA

Monitorowanie zakresu zadań zostało przedstawione w corocznych Raportach z wykonania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych na lata 2022-2025. Dane ilościowe wynikające z raportów (ujęte w diagnozie), wdrażane są do lokalnie podjętych działań w skali gminy na różne sposoby w zależności od potrzeb i realizacji zadań.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkotykowych oraz jego zadania w 2024 roku zostały realizowane na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. oraz uchwały nr XLIV/331/2022 Rady Gminy Bierawa z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie uchwalenia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2022-2025, tj. na okres 4 lat.

Zmiany do uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 zostały wprowadzone uchwałą nr LXVI/462/2023 Rady Gminy Bierawa z dnia 30 października 2023 roku. Zmiany dotyczyły pkt IV. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierawie oraz pkt V. Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Zakres zadań wynikający z powyższej ustawy, zapisany został w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkotykowych na lata 2022-2025 rok działając na podstawie art. 4¹ ust. 1, 2, 2a, 5 i art. 18² w/w ustawy oraz art. 10 ust. 1, 2, 2a, 2b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, a także art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bierawie została powołana Zarządzeniem nr 422/2013 Wójta Gminy Bierawa z 10 września 2013 r. i niezmiennie działa w 3 osobowym składzie: 1. Karina Musioł - przewodnicząca komisji, 2. Alicja Goździk – Żelazny-zastępca przewodniczącej komisji, 3. Klaudia Janas - członek komisji.

Podjęte działania i ich efekty zostały opisane w corocznym raporcie.

D. WSKAŹNIKI NA POTRZEBY LOKALNEJ DIAGNOZY:

1. Rozpowszechnianie picia alkoholu w grupie młodzieży

„UŻYWKI I LEKI (ALKOHOL, PAPIEROSY, INNE)²

Kluczowe wnioski:

- 1) **Wzrost świadomości na temat zagrożeń związanych z paleniem papierosów.**
Badania ujawniają wzrost świadomości wśród młodszych uczniów szkół podstawowych odnośnie niebezpieczeństw związanych z paleniem papierosów, co jest pozytywnym sygnałem świadczącym o skuteczności kampanii edukacyjnych w tym obszarze;
- 2) **Zwiększenie konsumpcji alkoholu wśród młodzieży.**
Zauważalne jest zwiększenie się liczby przypadków konsumpcji alkoholu w różnej formie, co wskazuje na potrzebę wzmocnionych działań profilaktycznych i edukacyjnych, mających na celu uświadomienie młodzieży ryzyka związanego z nadużywaniem alkoholu;
- 3) **Rosnąca popularność napojów energetycznych i leków bez recepty.**
Wśród młodzieży obserwuje się rosnącą tendencję do sięgania po środki zwiększające koncentrację, takie jak napoje energetyczne, czasami mieszane z alkoholem, oraz leki bez recepty, co może prowadzić do niepożądanych efektów ubocznych i zwiększać ryzyko uzależnień.

Rekomendacje:

- 1) **Intensyfikacja kampanii edukacyjnych na temat zagrożeń związanych z używkami.**
Wzmożenie działań edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do młodzieży i ich opiekunów na temat ryzyka związanego z paleniem papierosów, nadużywaniem alkoholu oraz zażywaniem leków bez recepty i napojów energetycznych;
- 2) **Promowanie zdrowych alternatyw dla poprawy koncentracji i łagodzenia zmęczenia.**
Rozwój programów promujących zdrowy styl życia, w tym aktywność fizyczną i zbilansowaną dietę, jako naturalne sposoby na poprawę koncentracji i łagodzenie zmęczenia, zamiast sięgania po środki farmakologiczne i napoje energetyczne;
- 3) **Współpraca z rodzicami i opiekunami w kształtowaniu odpowiedzialnych postaw wobec używek.**
Organizowanie warsztatów i spotkań z ekspertami, które pomogą rodzicom i opiekunom lepiej zrozumieć zagrożenia związane z używkami oraz efektywnie przekazywać tę wiedzę młodzieży.

Według społecznej diagnozy uczniów z 2018 roku, w odniesieniu do zażywania środków psychoaktywnych, należy zwrócić uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, problem zażywania dopalaczy, palenia marihuany, spożywania alkoholu w różnych postaciach, istnieje wśród młodzieży. Po drugie, na 294 zbadane gminy, w zaledwie 14, uczniowie zadeklarowali, że nigdy nie brali dopalaczy; w 10, że nigdy nie palili marihuany i w 3, że nigdy nie pili wódki. Są to raczej małe gminy, a wynik może być sfalszowany niską liczebnością badanych.

² Informacje na temat badania dla gmin można znaleźć na stronie: <https://www.trzezwumysl.pl/> Raport stanowi ewaluację pierwszego badania, które miało miejsce w 2018 roku i nosiło tytuł „Społeczna Diagnoza Uczniów 2018: Lustro”. W niniejszym opracowaniu autor dokonuje analizy społecznych zagadnień z perspektywy młodzieży, kontynuując tym samym badania nad jej sytuacją i wyzwaniem. Raport jest trzecią edycją serii, która skupia się na zrozumieniu zmian zachodzących w społeczeństwie oraz ich wpływu na młode pokolenie.

Należy jednak pamiętać, że nawet jeden przypadek zażycia dopalaczy czy różnego rodzaju środków psychoaktywnych, w połączeniu z agresją, może doprowadzić do tragicznych w skutkach wydarzeń, jakie miały miejsce wiosną 2019 roku w Warszawie, czego skutkiem była tragiczna śmierć młodego człowieka.³

PRZEMOC I AGRESJA

Kluczowe wnioski:

- 1) **Zwiększenie częstości występowania przemocy** - dane wskazują na zaskakujący wzrost częstości występowania przemocy wśród uczniów, szczególnie kilka razy w tygodniu. Ta tendencja jest wyraźnie zauważalna wśród dziewcząt, co może wskazywać na rosnącą regularność niepożądanych zachowań w ich otoczeniu;
- 2) **Zwiększenie doświadczeń przemocy wśród uczennic** - w szczególności wśród dziewcząt odnotowano znaczny wzrost codziennego doświadczania przemocy pomiędzy latami 2021, a 2023. Jest to niepokojący sygnał, podkreślający potrzebę intensywniejszych działań prewencyjnych i edukacyjnych skierowanych do tej grupy;
- 3) **Wzrost liczby świadków przemocy emocjonalnej** - dane pokazują, że zwiększyła się liczba uczniów będących świadkami przemocy emocjonalnej kilka razy w miesiącu. Oznacza to, że pomimo zmniejszenia liczby bezpośrednich ofiar przemocy emocjonalnej, rośnie grupa osób narażonych na jej regularne występowanie.

Rekomendacje:

- 1) **Wzmocnienie działań profilaktycznych** - należy rozbudować i intensyfikować programy profilaktyczne skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców w celu zwiększenia świadomości o konsekwencjach przemocy i agresji oraz sposobach jej zapobiegania;
- 2) **Rozwój umiejętności rozwiązywania konfliktów** - ważne jest wprowadzenie programów edukacyjnych uczących młodzież zdrowych metod radzenia sobie z konfliktami i negatywnymi emocjami, promując przy tym pozytywne relacje międzyludzkie;
- 3) **Wsparcie dla ofiar przemocy** - konieczne jest zapewnienie dostępu do wsparcia psychologicznego i doradztwa dla osób doświadczających przemocy, aby mogły one znaleźć bezpieczeństwo i pomoc w przezwyciężeniu doznanych traum.

„Na **problem przemocy** w odniesieniu do raportów gminnych należy patrzeć z perspektywy porównawczej. Spośród ogółu badanych mniej więcej co trzeci uczeń przynajmniej raz na tydzień spotyka się z agresją fizyczną i psychiczną. [...]”

Pogłębione analizy wskazują, że problem przemocy fizycznej i emocjonalnej jest skorelowany z rodzajem gminy oraz sytuacją materialną uczniów. Okazuje się, że zarówno z przemocą fizyczną, jak i emocjonalną częściej spotykają się uczniowie gmin miejskich, niż wiejskich, częściej ze szkół zlokalizowanych w miastach do 20 tys. mieszkańców oraz powyżej 100 tys. mieszkańców.

Poza tym ze zjawiskiem jakiegokolwiek przemocy częściej mają do czynienia uczniowie gorzej oceniający warunki materialne swojej rodziny.”⁴

³ Społeczna diagnoza uczniów 2018 pn. „LUSTRO raport lokalny” dr n. hum. Błażej Adam Dyczewski, Bierawa, woj. opolskie str. 176.

⁴ Społeczna diagnoza uczniów 2018 pn. „LUSTRO raport lokalny” dr n. hum. Błażej Adam Dyczewski, Bierawa, woj. opolskie str. 183.

Tabela nr 2. Skala sytuacji demograficznej w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców – zgonów z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi na mieszkańca Gminy Bierawa⁵ w porównaniu do lat poprzednich

Lp.	<u>Zgony/Liczba mieszkańców ogółem</u> <u>Zgony/Liczba mieszkańców powyżej 18 r. ż.</u>	Dotyczy 2022 roku	Dotyczy 2023 roku	Dotyczy 2024 roku	Uśredniony wskaźnik
1.	Zgony/Liczbę mieszkańców ogółem	0 (A)	2 zgony (A)	1 zgon (A)	(3:3=1) [przypada 1 zgon rocznie A]
2.	Zgony/Liczbę mieszkańców powyżej 18 r. ż.	0 (A)	2 zgony (A)	1 zgon (A)	(3:3=1) [przypada 1 zgon rocznie A]

Powyższa tabela zawiera dane statystyczne Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie ujawnionych zgonów ze względu na nadużywanie napojów alkoholowych, gdzie uśredniony wskaźnik wykazuje 1 zgon w ciągu roku. Porównując skalę sytuacji demograficznej w gminie, z danymi krajowymi, nie odbiegamy od normy, gdzie co najmniej 1 zgon z powodu zatrucia alkoholowego odnotowano w naszej gminie.

2) Konsekwencje zdrowotne i społeczne – problemy związane z alkoholem oraz narkotykami

Konsekwencje zdrowotne oraz problemy związane z alkoholem oraz narkotykami przedstawia Tabela nr 2 i Tabela nr 3. Wykazują one, że odnotowano zgon zarówno z powodu zatrucia alkoholowego (1 zgon w ciągu roku) oraz zażywania narkotyków (1 zgon na przestrzeni trzech lat). W skali całego kraju również nie odbiegamy od normy, ponieważ takie sytuacje odnotowuje się w całej Polsce.

Tabela nr 3. Wskaźnik dynamiki zmian sytuacji demograficznej – zgonów z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na mieszkańca Gminy Bierawa⁶ w porównaniu do lat poprzednich

Lp.	<u>Zgony/Liczba mieszkańców ogółem</u> <u>Zgony/Liczba mieszkańców powyżej 18 r. ż.</u>	Dotyczy 2022 roku	Dotyczy 2023 roku	Dotyczy 2024 roku	Uśredniony wskaźnik
1.	Zgony/Liczbę mieszkańców ogółem	1 zgon (N)	0 (N)	0 (N)	[1 zgon N] na przestrzeni 3 lat
2.	Zgony/Liczbę mieszkańców powyżej 18 r. ż.	1 zgon (N)	0 (N)	0 (N)	[1 zgon N] na przestrzeni 3 lat

„Jaka jest skala problemów narkotykowych?”⁷

Dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego NIH – Państwowego Instytutu Badawczego wskazują na ponad dwukrotny wzrost liczby nowych przypadków zakażeń HIV, związanych z iniekcyjnym używaniem narkotyków – z 14 przypadków w 2021 roku do 30 przypadków w roku 2022. W 2021 roku liczba zgonów z powodu alkoholu osiągnęła najwyższą wartość – 14.048 przypadków, co oznacza wzrost o 40 % w porównaniu z rokiem 2020. W przypadku zgonów z powodu narkotyków w 2021 roku również odnotowano wzrost – o 60 przypadków (do 289).

⁵ Wykorzystane zostały dane statystyczne zasobów lokalnych ujęte w tabeli nr 4, które również były niewspółmierne do skali ogólnopolskiej, a które przyjął A. Malczewski dlatego one także zostały ujęte w przeliczeniu na osobę w skali zasobów ludzkich w gminie, Źródło; A. Malczewski: Metody ilościowe w monitorowaniu lokalnym, „Świat Problemów” 2012, nr 8 (235), s. 40-44. **Wskaźnik na 10 tysięcy mieszkańców obliczamy**, poprzez podzielenie liczby np. zgonów z powodu picia alkoholu w 2022: 99 zgonów ogółem [1N;0A], w 2023: 87 zgonów ogółem [0N;2A], w 2024: 106 zgonów ogółem [0N;1A] przez liczbę mieszkańców (przykładowa liczba mieszkańców w 2022: 7392, w 2023: 7403, w 2024: 7326) oraz pomnożenie otrzymanego wyniku przez 10 tysięcy. Dla danych za rok 2022 (w gminie wiejskiej X nastąpił 1 zgon) otrzymujemy wskaźnik: $1,35\%$ tj. nastąpił 1 zgon na 10 tysięcy mieszkańców obliczono wg. wzoru $1/7392 \times 10\,000 = 1,35\%$. Dla danych za rok 2023 (w gminie wiejskiej X nastąpiły 2 zgony) otrzymujemy wskaźnik: $2,70\%$ tj. nastąpiło około 2 zgonów na 10 tysięcy mieszkańców obliczono wg. wzoru $2/7403 \times 10\,000 = 2,70\%$. Dla danych za rok 2024 (w gminie wiejskiej X odnotowano 2 zgony) otrzymujemy wskaźnik: $2,73\%$ tj. wystąpiło około 2 zgonów na 10 tysięcy mieszkańców obliczono wg. wzoru $2/7326 \times 10\,000 = 2,73\%$.

⁶ Dane statystyczne zasobów lokalnych ujęte w tabeli nr 3 są niewspółmierne do skali ogólnopolskiej, które przyjął A. Malczewski dlatego zostały one ujęte w przeliczeniu na osobę w skali zasobów ludzkich w gminie, Źródło: A. Malczewski: Metody ilościowe w monitorowaniu lokalnym, „Świat Problemów” 2012, nr 8 (235), s. 40-44. **Wskaźnik dynamiki zmiany obliczamy**, oznaczając dane z roku wyjściowego, np. 2022, jako 100 i obliczając, jaki procent z lat kolejnych stanowią dane po roku 2022. Do otrzymania danych w latach następnych stosowany jest wzór: kolejne dane dzielone są przez rok wyjściowy (w tym przypadku: 2022) i przemnażane przez 100. Obliczamy wskaźnik dynamiki zmiany dla liczby podejrzanych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, przyjmując rok 2022 jako wyjściowy. Liczba podejrzanych wyniosła w 2022r.: 7392, w 2023: 7403, w 2024: 7326. Wskaźnik dynamiki zmiany wyniesie do roku 2022: 100%, dla roku 2023: 100,15%, dla 2024: 99 %; obliczony wg. wzoru dla roku 2023: $7403/7392 \times 100 = 100,15\%$. Dla roku 2024: $7326/7392 \times 100 = 99\%$ Obliczamy stosując właściwość rok następny/rok wyjściowy $\times 100 = \%$

⁷ Informacje dostępne na stronie: <https://www.strategiejest.pl>

W Stanach Zjednoczonych, ale również w krajach bałtyckich, odnotowujemy narastający problem zgonów z powodu używania opioidów.⁸ W USA zarejestrowano ponad 106 tys. śmiertelnych przedawkowań głównie z powodu fentanylu.⁹ W krajach bałtyckich zwiększają się liczby zgonów zwłaszcza z powodu opioidów z grupy nitazene.¹⁰

W Polsce z kolei zarejestrowano zwiększoną liczbę zgonów z powodu syntetycznych katynonów.¹¹ W tej sprawie Główny Inspektorat Sanitarny wydał ostrzeżenie. Z pozytywnej tendencji warto odnotować, że dane z 2023 roku wskazują na dalszy spadek wskaźników zatruc z powodu nowych substancji psychoaktywnych (NSP) – z 303 zatruc w 2022 roku do 265 przypadków (w tym prawie co czwarte w województwie małopolskim: 61). Odnotowujemy systematyczne zmniejszenie się liczby zatruc z powodu NSP od 2018 roku (4.258 przypadków), czyli od roku, w którym zostały wprowadzone rozwiązania prawa generycznego¹² dotyczące NSP.

„Jaka jest skala przestępczości narkotykowej?”¹³

Polska jest jednym z większych producentów narkotyków syntetycznych w Europie. W 2022 roku wykryto w naszym kraju rekordową liczbę 60 laboratoriów, z tego blisko połowa produkowała nowe substancje psychoaktywne (NSP). Dane policyjne odnotowują, że w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba laboratoriów zajmujących się produkcją katynonów. Często w ramach jednego procesu syntezy otrzymywano nawet kilkadziesiąt kilogramów substancji.

Warto zwrócić uwagę, że wśród osób, które podjęły leczenie, najwięcej osób – 45 % - zadeklarowało używanie narkotyków syntetycznych (amfetamina, metamfetamina oraz syntetyczne katynony). W 2022 roku wszczęto 37.572 postępowań na mocy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co oznacza wzrost o 1.522 postępowania względem roku poprzedniego (36 050 postępowań w 2021 roku). W tym samym roku 36 591 osób było podejrzanych o popełnienie przestępstwa ujętego w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, co wskazuje na wielki wzrost względem roku ubiegłego (36.282 osób w 2021 roku).

Analiza konsekwencji społecznych pokazuje, jakie zagrożenia wiążą się z piciem napojów alkoholowych (dane z Punktu Konsultacyjnego w Bierawie), dostarcza informacji o liczbie i charakterystyce osób pijących szkodliwie i uzależnionych oraz na temat zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego związanych z piciem alkoholu, uwzględniając liczbę osób współuzależnionych. Dane ujęte w poniższej tabeli dotyczą tylko 2024 roku.

⁸ Co to są opioidy? **Opioidy** są silnymi środkami przeciwbólowymi przepisywanymi w celu łagodzenia bólu o nasileniu od umiarkowanego do silnego. Są również nazywane narkotykami. Mimo że stosowanie opioidów wiąże się z pewnym ryzykiem, mogą pomóc w zwalczaniu bólu. <https://www.google.com>

⁹ Fentanyl co to jest? **Fentanyl** to silny lek przeciwbólowy dostępny na receptę. Wykorzystywany jest w anestezjologii, a także w leczeniu przewlekłego i ostrego bólu. Strona: <https://www.medicover.pl>leki>fentanyl.pl>

¹⁰ Opioidy **dwubenzyllo-benzimidazolowe**, znane potocznie jako nitazeny, zostały wytworzone przez przemysł farmaceutyczny i są do 500 razy silniejsze od heroiny. Bardzo szybko też uzależniają. Strona: <https://www.google.com>

¹¹ Syntetyczne katynony to **nowe substancje psychoaktywne wprowadzone na rynek globalny**. Wykazują silne właściwości psychostymulujące i uzależniające. Efekty psychotropowe tych substancji są krótkotrwałe i istnieje wysokie ryzyko przedawkowania i śmierci. Strona: <https://www.google.com>

¹² **Prawo generyczne** przewiduje objęcie kontrolą nie tylko konkretnej substancji, ale szerszej grupy substancji opartych na tym samym szkielecie węglowym, w którym jedynie jakiś podstawnik został podmieniony. W konsekwencji każda substancja oparta na takim szkielecie, będzie „automatycznie” substancją kontrolowaną. Strona: <https://www.google.com>

¹³ Informacje dostępne na stronie: <https://www.strategiejest.pl>

Tabela nr 4. Udzielanie pomocy psychologicznej w Punkcie Konsultacyjnym w Bierawie w szczególności z podziałem na kategorię klientów udzielanej pomocy uwzględniając liczbę osób oraz liczbę porad

Lp.	Udzielanie pomocy prawnej w Punkcie Konsultacyjnym Bierawa w zakresie kategorii klientów:	Dotyczy 2022 roku		Dotyczy 2023 roku		Dotyczy 2024 rok		Wskaźnik	
		Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
1.	Osoby z problemem alkoholowym	0	0	0	0	7	19	7	19
2.	Dorośli członkowie rodzin A	0	0	0	0	2	3	2	3
3.	Dzieci osób z problemem A	0	0	0	0	3	6	3	6
4.	Ofiary przemocy fizycznej i psych.	0	0	0	0	1	1	1	1
5.	Sprawcy przemocy domowej w rodzinie	0	0	0	0	1	1	1	1
6.	Osoby z uzależnieniem od narkotyków	0	0	0	0	0	0	0	0
7.	Dorośli członkowie rodzin z problemem uzależnienia od narkotyków	0	0	0	0	0	0	0	0

O skali problemów społecznych możemy wnioskować również na podstawie informacji o przemoc domowej w rodzinie, które zawiera Tabela nr 1 niniejszego opracowania. Spożywanie alkoholu jest wiodącym czynnikiem towarzyszącym występowaniu przemocy domowej w rodzinie. I z tego względu przemoc domowa jest elementem lokalnej diagnozy.

Niepokojącym zjawiskiem jest starzenie się społeczeństwa w skali lokalnej. Sytuacja demograficzna jest bardzo zła, ponieważ na przestrzeni 3 lat skala urodzeń jest co roku, prawie o połowę niższa, niż skala zgonów. Uśredniony wskaźnik urodzeń to 46, natomiast zgonów 97, co zostało ujęte w Tabeli nr 5.

Tabela nr 5. Sytuacja demograficzna. Urodzenia i zgony¹⁴, w porównaniu do lat poprzednich w Gminie Bierawa

Lp.	Urodzenia / Zgony	Dotyczy 2022 roku	Dotyczy 2023 roku	Dotyczy 2024 roku	Uśredniony wskaźnik
1.	Urodzenia	50	40	48	(138:3=46) [46]
2.	Zgony	99	87	106	(292:3= 97,33) [97]

3) Konsekwencje prawne związane z niewłaściwym używaniem alkoholu lub substancji uzależniających

Konsekwencje prawne związane z niewłaściwym używaniem alkoholu lub zażywaniem substancji uzależniających stanowi Tabela nr 6. Informacje zostały podane przez adwokata udzielającego pomocy prawnej w Punkcie Konsultacyjnym w Bierawie.

Informacje o konsekwencjach prawnych związanych z niewłaściwym używaniem alkoholu mają wpływ na różne sfery naszego życia. Porady prawne udzielane w 2024 roku obejmowały poniższy zakres:

1) Prawo Cywilne:

a) sprawy z zakresu prawa spadkowego:

- odrzucenie spadku – 1 porada,
- dziedziczenie testamentowe – 1 porada,
- dziedziczenie ustawowe – 2 porady,
- dział spadku – 2 porady,
- stwierdzenie nabycia spadku – 3 porady;

¹⁴ Informacje uwzględniono z ewidencji ludności.

- b) sprawy z zakresu prawa rzeczowego:
 - zasiedzenie – 1 porada,
 - darowizna – 1 porada,
 - sprzedaż nieruchomości – 1 porada;
 - c) sprawy z zakresu prawa rodzinnego:
 - przyczynianie się do zaspakajania potrzeb rodziny – 1 porada,
 - kontakty z małoletnimi dziećmi – 1 porada,
 - władza rodzicielska – 1 porada,
 - zasady zastosowania art. 11 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – 1 porada;
 - d) sprawy z zakresu prawa zobowiązań:
 - rozwiązanie umowy – 1 porada,
 - odszkodowanie – 3 porady;
- 2) Prawo Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:
- a) ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, zdrowotne i chorobowe) – 1 porada;
- 3) Prawo Karne:
- a) uporczywe nękanie – 1 porada,
 - b) rola i sposób działania w charakterze oskarżyciela posiłkowego – 1 porada.

Udzielanie pomocy prawnej zostało bardzo rozszerzone o informowanie petentów w zakresie prawa cywilnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz prawa karnego. Ilość udzielanych porad, świadczy o potrzebie dalszego stosowania tej formy pomocy. I to w takich bardzo rozległych zakresach, jak wykazano w punktach powyżej.

Zakres udzielanej pomocy prawnej z podziałem na kategorię klientów przedstawia Tabela nr 6. Daje się zauważyć spadek ilości udzielanych porad prawnych skierowanych tylko na osoby uzależnione lub współuzależnione. Świadczyć to może o mniejszym zainteresowaniu z korzystania z pomocy prawnej w tej sferze. Należy jednak nadal stosować powyższy system udzielania pomocy, bo obecna sytuacja może ulec drastycznej zmianie.

Tabela nr 6. Udzielanie pomocy prawnej w Punkcie Konsultacyjnym w Bierawie w szczególności z podziałem na kategorię klientów udzielanej pomocy uwzględniając liczbę osób oraz liczbę porad

Lp.	Udzielanie pomocy prawnej w Punkcie Konsultacyjnym w Bierawie w zakresie kategorii klientów:	Dotyczy 2022 roku		Dotyczy 2023 roku		Dotyczy 2024 rok		Uśredniony wskaźnik	
		Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
1.	Osoby z problemem alkoholowym	3	8	0	0	0	0	(3:3=1) 1	(8:3=2,67) 3
2.	Dorośli członkowie rodzin osób z problemem alkoholowym	3	5	2	2	1	1	(6:3=2) 2	(8:3=2,67) 3
3.	Dzieci osób z problemem alkoholowym	1	2	1	1	1	1	(3:3=1) 1	(4:3=1,33) 1
4.	Ofiary przemocy fizycznej i psychicznej	2	6	1	1	1	1	(4:3=1,33) 1	(8:3=2,67) 3
5.	Sprawcy przemocy w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Osoby z problemem uzależnienia od narkotyków	1	2	0	0	0	0	(1:3=0,33) 1 osoba na 3 lata	(2:3=0,67) 2 porady na 3 lata
7.	Dorośli członkowie rodzin z problemem uzależnienia od narkotyków	1	1	0	0	0	0	1 osoba na 3 lata	1 porada na 3 lata

4) Rynek alkoholowy, w tym dostępność alkoholu

Rynek alkoholowy, w tym dostępność alkoholu, to kolejne wskaźniki, które określają w diagnozie skalę problemu oraz sposoby ich rozwiązywania na poziomie lokalnym.

Z danych ujętych w Tabeli nr 7 wynika, że wzrastają dochody uzyskane z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych; nie odnotowano żadnego przypadku cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, maleje liczba wygaszonych zezwoleń (spadek z 15 w roku 2022 na 1 w roku 2024), wzrasta liczba przeprowadzonych kontroli (z 0 w roku 2022 do 12 w roku 2024, co może świadczyć o ich nadzorze, skuteczności i pozytywnych efektach), maleje ilość osób powyżej 18 roku życia przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Bierawa.

Niepokojącym jest to, że wzrasta liczba punktów sprzedaży, które są zapowiedzią poszerzenia rynku alkoholowego o nowopowstałe sklepy z możliwością konsumpcji poza miejscem sprzedaży.

Tabela nr 7. **Rynek alkoholowy, w tym dostępność alkoholu**

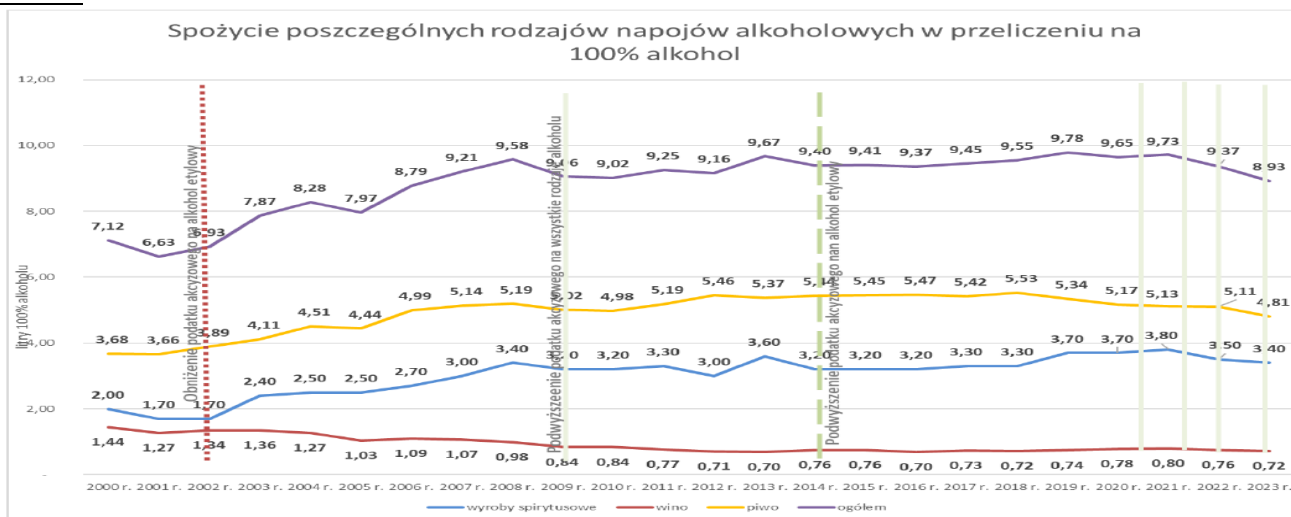
Lp.	Rynek alkoholowy, w tym dostępność alkoholu	Dotyczy 2022 roku	Dotyczy 2023 roku	Dotyczy 2024 rok	Wskaźnik tendencja
1.	Dochody uzyskane z opłat za korzystanie z zezwoleń	74.545,32 zł	106.307,58 zł	121.155,53 zł	<u>Rosnąca</u>
2.	Liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkohol.	0	0	0	0
3.	Liczba wygaszonych zezwoleń (likwidacja punktu sprzedaży, niezłożenia oświadczenia lub niedokonanie opłaty)	(12+3)=15	2	1	Malejąca
4.	Liczba kontroli punktów sprzedaży i ich wyniki (brak zastrzeżeń pokontrolnych)	(0+0)=0	(7+0)=7	(8+4)=12	<u>Rosnąca</u>
5.	Liczba osób powyżej 18 r. ż. na 1 punkt sprzedaży	(6093:15)=406	(6099:17)=359	(6047:19)=318	Malejąca
6.	Liczba punktów sprzedaży – zezwoleń według rodzajów i razem (DETAL+GASTRONOMIA)=razem	(10+5)=15	(13+4)=17	(14+5)=19	<u>Rosnąca</u>
	A – do 4,5 % oraz na piwo;	(10+3)=13	(13+4)=17	(14+5)=19	<u>Rosnąca</u>
	B – pow. 4,5 % do 18 % (wino);	(6+0)=6	(10+2)=12	(11+2)=13	<u>Rosnąca</u>
	C – pow. 18 % (wódka);	(9+1)=10	(12+3)=15	(13+4)=17	<u>Rosnąca</u>

„Jaka jest skala picia napojów alkoholowych w Polsce? ¹⁵

W 2022 roku w Polsce wypito 9,37 litrów 100 % alkoholu na jednego mieszkańca (mniej niż rok wcześniej, gdy wskaźnik wyniósł 9,73l). W strukturze spożycia napojów alkoholowych prym wiede piwo, które już od końca lat dziewięćdziesiątych XX wieku jest ulubionym napojem Polaków. Od początku lat dwutysięcznych niezmiennie ponad połowa alkoholu wypijana była w postaci piwa. Wcześniej większy udział w strukturze miały wyroby spirytusowe.

¹⁵ Informacje dostępne na stronie: <https://www.strategiejest.pl>

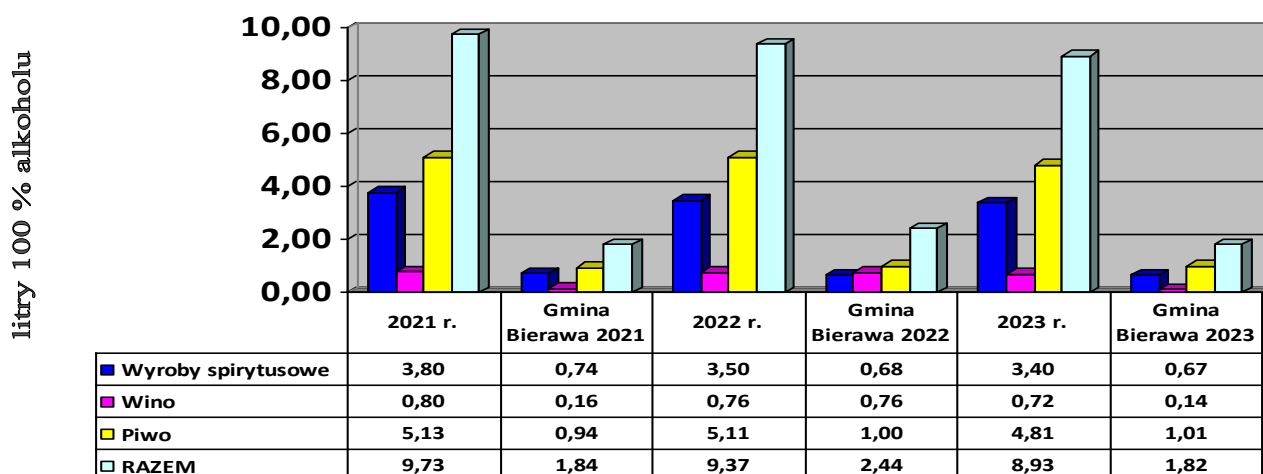
Wykres nr 1. Spożycie poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w litrach/1 mieszkańca i w przeliczeniu na 100 % alkoholu¹⁶

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Dostawy na rynek krajowy oraz spożycie niektórych artykułów konsumpcyjnych na 1 mieszkańca, dane dla danego roku skorygowane przez GUS w kolejnych publikacjach, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/dostawy-na-rynek-krajowy-oraz-spozycie-niektorych-artykulow-konsumpcyjnych-na-1-mieszkanca-w-2022-roku,9,13.html>

Dane na temat wielkości spożycia napojów spirytusowych publikowane są w przeliczeniu na 100% alkoholu. W przypadku pozostałych rodzajów napojów alkoholowych obliczono ilość 100% alkoholu przyjmując założenie, iż w jednym litrze:
1. piwa zawartych jest 5,5% alkoholu,
2. wina (miodu pitnego) zawartych jest 12% alkoholu

Wykres nr 2. Porównanie spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w litrach na 1 mieszkańca, w przeliczeniu na 100 % alkoholu w kraju z danymi Gminy Bierawa¹⁷

„Dostępność ekonomiczna napojów alkoholowych”¹⁸

Im większa jest dostępność ekonomiczna alkoholu tym większe jest jego spożycie, a zatem prowadzenie odpowiedniej polityki cenowej jest jednym z podstawowych narzędzi służących ograniczaniu szkód powodowanych przez alkohol.¹⁹ Badania ekonomiczne przeprowadzone w wielu rozwijających się regionach świata pokazały, że zwiększenie podatków i cen prowadzi do redukcji używania alkoholu i wynikających z niego problemów.²⁰

¹⁶ Informacje dostępne na stronie: <https://kcpu.gov.pl>

¹⁷ Informacje dostępne na stronie: <https://kcpu.gov.pl> oraz analiza własnych danych Gminy Bierawa w latach 2021 do 2023.

¹⁸ Dane dostępne na stronie: <https://kcpu.gov.pl>

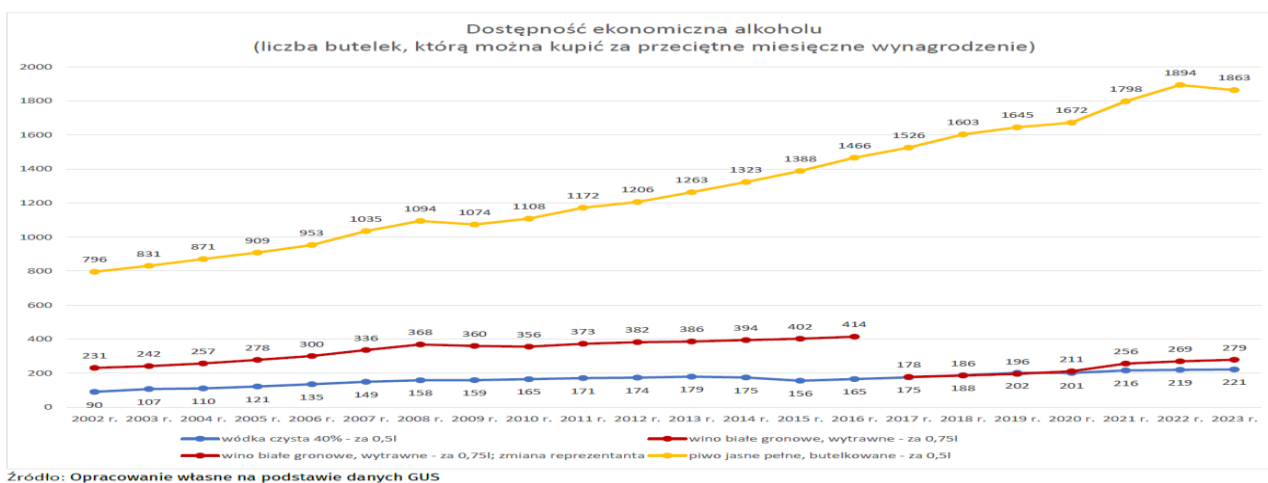
¹⁹ Rabinovich, Lila, Philipp-Bastian Brutscher, de Han Vries, Jan Tiessen, Jack Clift, i Anais Reding. 2009. The affordability of alcoholic beverages in the European Union. Understanding the link between alcohol affordability, consumption and harms. Santa Monika: RAND Corporation.

²⁰ Babor, Thomas and others, ‘Alcohol: no ordinary commodity’, Alcohol: No Ordinary Commodity: Research and Public Policy, 2ed edn, Oxford, 2010

Według Światowej Organizacji Zdrowia WHO polityka cenowa wobec alkoholu to jedno z najbardziej efektywnych, łatwo dostępnych narzędzi mających na celu ograniczenie szkodliwego spożywania alkoholu. Podnoszenie ceny alkoholu, opóźnia rozpoczęcie używania alkoholu, spowalnia spożywanie coraz większych ilości alkoholu przez młodzież i ogranicza wśród niej intensywne okazjonalne spożywanie alkoholu (więcej na temat projektu SAFER można znaleźć na stronie: <https://www.who.int/initiatives/SAFER>).

Wskaźnikiem obrazującym dostępność ekonomiczną napojów alkoholowych jest liczba butelek poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, które można kupić za średnie miesięczne wynagrodzenie. Na zmianę dostępności wpływają zarówno różnice cenowe jak i wzrost wynagrodzenia. W 2023 roku po raz pierwszy od 14 lat zanotowano zmniejszenie się dostępności piwa, natomiast nadal wzrasta dostępność wina oraz mocnego alkoholu.”

Wykres nr 3. **Dostępność ekonomiczna alkoholu** (liczba butelek, które można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie)

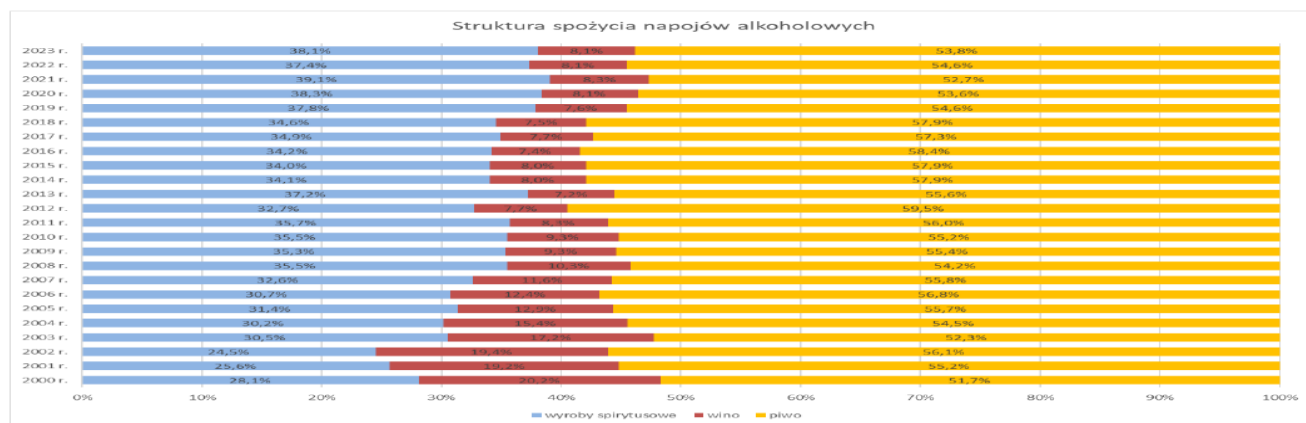

Z przeprowadzonego w 2020 roku ogólnopolskiego, reprezentowanego badania (18+) wynika, że ponad 80 % badanych piło w ciągu 12 miesięcy przed badaniem przynajmniej jeden rodzaj alkoholu. W ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem nie piło 19,2 % osób. Rozpowszechnienie abstynencji jest znacznie większe wśród kobiet (26,5%), niż mężczyzn (12,6%).

Według ogólnopolskich badań szkolnych ESPAD z 2019 roku, przeprowadzonych wśród nastolatków w wieku 16 lat, odsetek uczniów, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 47 % (średnia całego badania wyniosła również 47 %). W przypadku narkotyków ich używanie zadeklarowało 22 % badanych uczniów w wieku 16 lat.

Pod koniec 2021 roku Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej oraz Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom przeprowadziły badania ankietowe na uczniach ostatnich klas szkół ponadpodstawowych. W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie w 2021 roku 66 % (74 % w 2018 roku) uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62 % (tak samo jak w roku 2018) – wódkę i inne mocne alkohole, a 37 % (43% w 2018 roku) – wino. W porównaniu z poprzednim pomiarem nastąpił spadek wskaźników dotyczących picia piwa oraz wina. Według tych badań odnotowano również zmniejszenie się odsetka badanych, którzy zażywali narkotyki w ciągu ostatniego roku – 13 % (2021) wobec 16 % (2018).

Wykres nr 4. Ogólnopolska struktura spożycia napojów alkoholowych na 1 mieszkańca

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych GUS; Dostawy na rynek krajowy oraz spożycie niektórych artykułów konsumpcyjnych na 1 mieszkańca. Dane na temat wielkości spożycia napojów spirytusowych publikowane są w przeliczeniu na 100% alkoholu. W przypadku pozostałych rodzajów napojów alkoholowych obliczono ilość 100% alkoholu przyjmując założenie, iż w jednym litrze: 1. piwa zawartych jest 5,5% alkoholu, 2. wina (międu pitnego) zawartych jest 12% alkoholu

Według danych EZOP II ²¹ z 2018 roku w Polsce odnotowano 583 tys. osób uzależnionych od alkoholu oraz 59 tys. osób uzależnionych od narkotyków. W ostatnim dziesięcioleciu systematycznie malała liczba wypadków drogowych z udziałem użytkowników dróg będących pod wpływem alkoholu – z 4028 w 2013 roku do 2248 w 2022 roku. W 2022 roku 8,1% ogółu wypadków zostało spowodowanych przez uczestników ruchu pozostających pod wpływem alkoholu.”

5) Działania oraz wskaźniki z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obrazuje poniższa tabela (nr 8):

Tabela nr 8.

Lp.	Działania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	Dotyczy 2022 roku	Dotyczy 2023 roku	Dotyczy 2024 rok	Uśredniony wskaźnik
1.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem (Kotłarnia, Brzeźce).	(14+7)=21	(14+7)=21	(14+7)=21	(63:3)=[21]
2.	Liczba miejsc świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, w którym realizowano program opiekuńczo-wychowawczy	2	2	2	(6:3)=[2]
3.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach profilaktycznych z dotacji celowej (GCKiR Bierawa oraz jednostek OSP z terenu Gminy Bierawa); (DK Bierawa, DK Dziergowice, DK Stara Kuźnia, OSP Stare Koźle i inne)	545 (GCKiR) 0 (OSP)	670 (GCKiR) 147 (OSP)	812 (GCKiR) 80 (OSP)	(2027:3)=[675,67] (GCKiR) (227:3)=[75,67] (OSP)
4.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym (Klub Korzonek, Klub Stare Koźle, DK Bierawa, DK Dziergowice, DK Stara Kuźnia, PWSL Kotłarnia, „Klub Seniora Plus” Brzeźce)	3	9	7	(19:3)=[6,33]
5.	Liczba odbiorców programów ogółem	(2+3)=5	(2+9)=11	(2+7)=9	(25:3)=[8,33]
6.	Liczba dzieci uczestniczących w ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” oraz PROFILAKTYKA MINI TV prowadzona w 4 szkołach podstawowych na terenie Gminy Bierawa - realizacja profilaktyki uniwersalnej	150	200	172	(522:3)=[174]
7.	Liczba miejsc świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, w którym realizowano profilaktykę uniwersalną (DK Bierawa, DK Stara Kuźnia, DK Dziergowice, Klub Stare Koźle i Korzonek).	5	5	5	(15:3)=[5]

²¹ Informacje o badaniu dostępne są na stronie: <https://ezop.edu.pl> jest kontynuacją i rozszerzeniem badania *Epidemiologia zaburzeń psychiatrycznych i dostępność psychiatrycznej opieki zdrowotnej (EZOP I)*, przeprowadzonego na próbie osób w wieku 18-64 lata. W obecnej edycji zakres badania po raz pierwszy objął próbę losową wszystkich mieszkańców kraju, bez ograniczenia wieku. Jest to kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań.

Działania z zakresu prowadzenia profilaktyki uniwersalnej zostały podsumowane i ujęte w Tabeli nr 8. Najważniejszym ich celem jest osiągnięcie corocznej kontynuacji, gdyż poprzez stosowanie tego rodzaju strategii można osiągnąć pozytywne efekty prowadzenia profilaktyki dla dobra społeczności lokalnej Gminy Bierawa.

III. EWALUACJA

Ewaluacja - polega na systematycznym procesie otrzymywania wiarygodnych informacji wykorzystywanych do doskonalenia i oceny działań publicznych. Jest efektem prowadzonych działań do wdrożenia polityki społecznej, czyli dokumentów, które są równocześnie strategią i planem działań. Ewaluacja bierze pod uwagę sytuacje i wydarzenia, które wpływają na rozmiar zjawiska używania substancji psychoaktywnych, a nie były możliwe do przewidzenia przy opracowywaniu strategii, jak np. powstanie sklepów z dopalaczami.

Polityka dotycząca przeciwdziałania uzależnieniom - ewaluacja strategii uwzględnia kilka kluczowych elementów: rozmiar i dynamikę problemów alkoholowych, skalę i zasięg prowadzonych działań, oczekiwania decydentów wobec ewaluacji oraz priorytety polityki rozwiązywania problemów alkoholowych.

Działania publiczne w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień – realizowane są poprzez wdrożenie zadań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych uwzględniająca cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

IV. ANALIZA DANYCH GMINY BIERAWA

Ustalając wnioski i rekomendacje powołano się na analizę SWOT²², która ma zastosowanie dla lokalnej polityki społecznej i zdrowotnej w obszarze problemu alkoholu, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.²³

²² Za Wikipedia: **SWOT** – popularna heurystyczna technika służąca do porządkowania i analizy informacji. Nazwana jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy (Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, okazje i Threats – zagrożenia)

²³ <https://kcpu.gov.pl> **Uzależnienia behawioralne** – „Terminem „uzależnienia behawioralne” określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności (np. graniem w gry hazardowe).”

Tabela nr 9. MOCNE I SŁABE STRONY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Rozpoznanie problemów związanych z alkoholem	Zróżnicowanie terytorialne - zbyt mały dostęp do placówek odwykowych jako gmina wiejska
Dobra świadomość mieszkańców, gdzie szukać pomocy w przypadku problemów uzależnienia i współuzależnienia	Niewystarczający dostęp do wykwalifikowanej kadry w mniejszych miejscowościach
Dobry dostęp do wykwalifikowanej kadry realizującej usługi z zakresu udzielania pomocy psychologa	Nie funkcjonuje żadna placówka udzielająca specjalistycznej pomocy dla dzieci z FAS (Płodowy Zespół Alkoholowy) /FASD (Spektrum Poalkoholowych Wrodzonych Zaburzeń Rozwojowych)
Możliwość skorzystania z usług prawnika	Mała liczba gmin podejmujących działalność profilaktyczną i terapeutyczną z zakresu FAS/FASD
Duża liczba podmiotów zaangażowanych w profilaktykę problemów alkoholowych, narkotykowych oraz behawioralnych	Brak wsparcia grup samopomocowych Anonimowych Alkoholików oraz brak wsparcia dla DDA
Znaczna liczba działań w zakresie profilaktyki uniwersalnej (dzieci i dorosłych) oraz dostępność materiałów edukacyjnych	Panujące mity i stereotypy na temat alkoholu, przemocy domowej – szczególnie widoczne na terenach wiejskich
Przyswojenie nowych zachowań kulturowych poprzez kontakty zagraniczne mieszkańców	Wzrost patologii i dysfunkcji społecznych, w tym wzrost nadużywania alkoholu oraz zażywania substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, papierosy, leki oraz inne substancje uzależniające)
Wysokie poczucie przynależności lokalnej	Wprowadzanie nowych norm i zasad panujących za granicą powodują przeobrażenia rodzin i modyfikację więzi rodzinnych
Wyjazdy mieszkańców za granicę to możliwość nabycia przez jednostki kapitału ekonomicznego, kulturowego i społecznego	Słabe zaangażowanie mieszkańców w działalność społeczną i gospodarczą (zwiększa ryzyko wynarodowienia, oderwania od więzi rodzinnych i środowiskowych) oraz wzrost skali zgonów do urodzeń
Kult pracy i wysoka kultura pracy	Bezrobocie
Zasobność mieszkańców	Oslabienie więzi rodzinnych, zwłaszcza wśród rodzin korzystających z wyjazdów zarobkowych
Życie poza granicami państwa	Wzrost rozwodów i liczby rodzin niepełnych
	Zwiększona ilość zgonów (alkohol, narkotyki - NSP, leki, e-papierosy, napoje energetyczne, itp.)

Tabela nr 10. SZANSE I ZAGROŻENIA

SZANSE (czynniki chroniące)	ZAGROŻENIA (czynniki ryzyka)
Zwiększenie współpracy podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom	Zbyt mała liczba narzędzi i form udzielanej pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym
Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom	Generowanie negatywnych postaw społecznych
Czasowa migracja zarobkowa – możliwość dodatkowego zarobku podnoszącego uposażenie rodzin	Wzrost skali zagrożenia alkoholizmem, narkomanią oraz w sferze zachowań behawioralnych
Możliwość wdrażania wypracowanych dobrych praktyk	Alkohol jest nadal najpopularniejszą substancją psychoaktywną wśród młodzieży
Aktywizacja środowisk lokalnych (przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych, stowarzyszeń) w przeciwdziałaniu uzależnieniom	Wzrost liczby osób uzależnionych behawioralnie
Większe zainteresowanie społeczne zdrowym stylem życia	Niewystarczająca oferta profilaktyczna, uwzględniająca uzależnienia krzyżowe

V. PODSUMOWANIE – KLUCZOWE WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE²⁴

Kluczowe wnioski wynikają z porównania Społecznej Diagnozy Uczniów realizowanej w roku 2018 oraz w 2021. Raport z 2023 roku jest swoistą ewaluacją badania i pokazuje zmiany jakie dokonały się wśród młodzieży klas V-VIII szkół podstawowych.

Diagnozy dokonano w różnych aspektach życia ucznia. Są nimi:

SZKOŁA

Kluczowe wnioski:

1. **Edukacyjna rola szkoły.** Szkoła jest kluczowym miejscem, w którym uczniowie zdobywają niezbędną wiedzę i umiejętności, stając się fundamentem ich dorosłego życia. Proces edukacyjny nie ogranicza się tylko do przyswajania informacji, ale również obejmuje rozwijanie umiejętności samodzielnego poszukiwania wiedzy i krytycznego myślenia.
2. **Szkoła jako środowisko społeczne.** Szkoła stanowi miejsce spotkań osób o różnorodnych temperamentach i osobowościach, co sprzyja uczeniu się współpracy i radzenia sobie z konfliktami. Nauczyciele i inni pracownicy szkoły odgrywają ważną rolę w kształtowaniu postaw i wartości u młodzieży, co przyczynia się do rozwoju nie tylko umiejętności akademickich, ale również kompetencji społecznych.
3. **Wyzwania i zmiany w środowisku edukacyjnym.** Szkoły musiały dostosować się do nowych warunków wywołanych przez pandemię COVID-19 i sytuację geopolityczną, w tym integrację uczniów uchodźczych z Ukrainy. To pokazuje odporność i adaptacyjność szkół do zmieniających się okoliczności, jednak wymaga także ciągłej adaptacji zarówno w wymiarze dydaktycznym, jak i społecznym.

Rekomendacje:

- 1) **Wsparcie dla szkół w adaptacji do zmieniających się warunków** - należy zapewnić szkołom wsparcie w dostosowywaniu się do nowych wyzwań, takich jak nauczanie zdalne, integracja uczniów uchodźczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego. Może to obejmować szkolenia dla nauczycieli, dostęp do zasobów edukacyjnych oraz wsparcie psychologiczne dla uczniów i personelu;
- 2) **Rozwijanie umiejętności społecznych i kompetencji życiowych** - programy edukacyjne powinny w większym stopniu skupiać się na rozwijaniu umiejętności społecznych, takich jak komunikacja, praca zespołowa i radzenie sobie z emocjami, aby przygotować uczniów do skutecznego funkcjonowania w społeczeństwie;
- 3) **Wsparcie nauczycieli jako mentorów i autorytetów** - należy zapewnić nauczycielom odpowiednie szkolenia i narzędzia, które umożliwią im pełnienie roli mentorów i autorytetów, wpływając pozytywnie na rozwój osobisty i społeczny uczniów. Może to obejmować warsztaty z psychologii, pedagogiki i metod nauczania.

²⁴ Informacje: „Społeczna diagnoza uczniów 2023 – raport ogólnopolski – ewaluacja badania - dr n. hum. Błażej Adam Dyczewski” str. 5 -13.

RODZINA

Kluczowe wnioski:

1. **Dynamiczna natura współczesnych rodzin.** Współczesne rodziny są coraz bardziej zróżnicowane i elastyczne w swoim funkcjonowaniu, co jest efektem rosnącego indywidualizmu, zmian w strukturach społecznych, mobilności oraz wpływu nowoczesnych technologii. Mimo tych przemian, rodzina nadal odgrywa kluczową rolę w życiu młodzieży, zapewniając wsparcie emocjonalne i stabilizację.
2. **Wyzwania współczesnej rodziny.** Rodziny w obliczu trudnych wydarzeń, takich jak pandemia COVID-19 czy konflikty zbrojne, pokazały odporność i adaptacyjność do nowych warunków. Niemniej jednak, obserwuje się lekki spadek satysfakcji z relacji z ojcami/opiekunami, co wskazuje na potrzebę zrozumienia dynamiki tych zmian.
3. **Rola więzi międzypokoleniowych.** Stabilne i pozytywne oceny relacji z dziadkami i babcią podkreślają ważną rolę więzi międzypokoleniowych w kształtowaniu doświadczeń i wartości młodzieży. Wartości te przekładają się na kształtowanie przekonań i postaw młodych ludzi, podkreślając znaczenie rodziny jako kluczowego czynnika w tym procesie.

Rekomendacje:

- 1) **Wzmocnienie elastyczności funkcjonowania rodzin** - programy wsparcia dla rodziców i opiekunów powinny skupiać się na budowaniu odporności rodzin i adaptacji do szybko zmieniającego się środowiska. Ważne jest wspieranie rodziców w zakresie umiejętności komunikacyjnych i radzenia sobie ze stresem;
- 2) **Rozwój programów wsparcia dla rodzin wielodzietnych** - wobec spadającej liczby mieszkańców Polski i negatywnego przyrostu naturalnego, istotne jest opracowanie zróżnicowanych programów wsparcia, które zaspokoją specyficzne potrzeby rodzin wielodzietnych, zapewniając im odpowiednie wsparcie materialne, organizacyjne i psychologiczne;
- 3) **Rozwój programów wsparcia dla różnych modeli rodziny** - w odpowiedzi na rosnącą różnorodność modeli rodziny, należy opracować zróżnicowane programy wsparcia, które odpowiadają na specyficzne potrzeby różnych typów rodzin, w tym rodzin jednorodzinnych, wielopokoleniowych czy patchworkowych (tzw. zrekonstruowaną lub wielodzietną), ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z niepełnosprawnościami;
- 4) **Promocja i wsparcie więzi międzypokoleniowych** - należy promować i wspierać relacje międzypokoleniowe w rodzinach, np. poprzez organizowanie wspólnych warsztatów czy zajęć dla dziadków, rodziców i dzieci. Wzmocnienie tych więzi może przyczynić się do lepszego zrozumienia wartości i tradycji rodzinnych oraz budowania kapitału społecznego.

CZAS WOLNY

Kluczowe wnioski:

1. **Zróżnicowane preferencje w spędzaniu czasu wolnego** - analiza danych z ankiety pokazuje, że młodzież ma różnorodne preferencje dotyczące spędzania czasu wolnego, od spotkań z przyjaciółmi po aktywności fizyczne i cyfrowe. W 2023 roku spotkania z przyjaciółmi, szczególnie wśród dziewcząt z klas VII-VIII, utrzymały swoją popularność, a zainteresowanie sportem wzrosło wśród chłopców z klas V-VI.

2. **Czytanie książek i korzystanie z urządzeń cyfrowych** - czytanie książek zyskuje na popularności, zwłaszcza wśród dziewcząt, podczas gdy korzystanie z urządzeń cyfrowych do grania w gry lub oglądania filmów odnotowuje spadek zainteresowania, szczególnie wśród starszych uczniów. Ta zmiana preferencji może odzwierciedlać zmieniające się wzorce spędzania czasu wolnego wśród młodzieży.

3. **Pasywność w przestrzeni cyfrowej** - wzrastająca ilość czasu spędzanego online może sprzyjać pasywnemu korzystaniu z mediów, co ma wpływ na różne aspekty życia młodzieży, w tym na rozwój kreatywności i umiejętności społecznych. Warto zwrócić uwagę na potrzebę promowania aktywnego korzystania z mediów społecznościowych oraz Internetu.

Rekomendacje:

- 1) **Promowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego** - zachęcanie młodzieży do angażowania się w różnorodne aktywności, takie jak sport, czytanie czy hobby, może przyczynić się do bardziej wszechstronnego rozwoju i zwiększyć satysfakcję z czasu wolnego;
- 2) **Wsparcie w rozwoju umiejętności korzystania z mediów** - Tworzenie i wdrażanie programów edukacyjnych promujących krytyczne myślenie i aktywne korzystanie z Internetu może pomóc młodzieży lepiej wykorzystać potencjał technologii w celach edukacyjnych i rozwojowych, jednocześnie zmniejszając ryzyko uzależnienia od mediów;
- 3) **Zachęcanie do aktywności społecznej** - organizowanie grupowych aktywności pozalekcyjnych, które sprzyjają interakcji społecznej i budowaniu relacji, może wspierać rozwój umiejętności interpersonalnych oraz przyczynić się do zmniejszenia poczucia izolacji spowodowanej nadmiernym korzystaniem z mediów cyfrowych.

AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA, ZDROWIE I ZWYCZAJE ŻYWIENIOWE

Kluczowe wnioski:

1. **Świadomość żywieniowa młodzieży.** Młodzież jest świadoma złożoności swojej diety, rozpoznając w niej zarówno zdrowe, jak i mniej zdrowe elementy. Około 65% uczniów postrzega swoje odżywianie jako mieszankę dobrych i złych nawyków, co sugeruje istnienie przestrzeni dla dalszej edukacji żywieniowej.

2. **Konsumpcja owoców i warzyw.** Codzienne spożycie owoców i warzyw jest powszechne wśród uczniów, jednak odnotowano lekki spadek w konsumpcji owoców w 2023 roku. Wskazuje to na potrzebę promowania zdrowych wyborów żywieniowych i podkreślania znaczenia owoców i warzyw w diecie.

Rekomendacje:

- 1) **Promowanie edukacji żywieniowej** - rozwijanie programów edukacyjnych, które pomogą uczniom lepiej rozumieć ich wybory żywieniowe i zachęcić ich do zwiększania ilości zdrowych elementów w diecie, w tym spożycia owoców i warzyw;
- 2) **Podkreślanie znaczenia aktywności fizycznej** - organizowanie inicjatyw i kampanii promujących aktywność fizyczną jako kluczowy element zdrowego stylu życia, z równoczesnym uwzględnieniem zaleceń dotyczących zbilansowanego żywienia.

UŻYWKI I LEKI (ALKOHOL, PAPIEROSY, INNE)

Kluczowe wnioski:

1. **Wzrost świadomości na temat zagrożeń związanych z paleniem papierosów.** Badania ujawniają wzrost świadomości wśród młodszych uczniów szkół podstawowych odnośnie niebezpieczeństw związanych z paleniem papierosów, co jest pozytywnym sygnałem świadczącym o skuteczności kampanii edukacyjnych w tym obszarze.
2. **Zwiększenie konsumpcji alkoholu wśród młodzieży.** Zauważalne jest zwiększenie się liczby przypadków konsumpcji alkoholu w różnej formie, co wskazuje na potrzebę wzmocnionych działań profilaktycznych i edukacyjnych, mających na celu uświadomienie młodzieży ryzyka związanego z nadużywaniem alkoholu.
3. **Rosnąca popularność napojów energetycznych i leków bez recepty.** Wśród młodzieży obserwuje się rosnącą tendencję do sięgania po środki zwiększające koncentrację, takie jak napoje energetyczne, czasami mieszane z alkoholem, oraz leki bez recepty, co może prowadzić do niepożądanych efektów ubocznych i zwiększać ryzyko uzależnień.

Rekomendacje:

- 1) **Intensyfikacja kampanii edukacyjnych na temat zagrożeń związanych z używkami** - Wzmocnienie działań edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do młodzieży i ich opiekunów na temat ryzyka związanego z paleniem papierosów, nadużywaniem alkoholu oraz zażywaniem leków bez recepty i napojów energetycznych;
- 2) **Promowanie zdrowych alternatyw dla poprawy koncentracji i łagodzenia zmęczenia** - rozwój programów promujących zdrowy styl życia, w tym aktywność fizyczną i zbilansowaną dietę, jako naturalne sposoby na poprawę koncentracji i łagodzenie zmęczenia, zamiast sięgania po środki farmakologiczne i napoje energetyczne;
- 3) **Współpraca z rodzicami i opiekunami w kształtowaniu odpowiedzialnych postaw wobec używek** - organizowanie warsztatów i spotkań z ekspertami, które pomogą rodzicom i opiekunom lepiej zrozumieć zagrożenia związane z używkami oraz efektywnie przekazywać tę wiedzę młodzieży.

PRZEMOC I AGRESJA

Kluczowe wnioski:

1. **Zwiększenie częstości występowania przemocy.** Dane wskazują na zaskakujący wzrost częstości występowania przemocy wśród uczniów, szczególnie kilka razy w tygodniu. Ta tendencja jest wyraźnie zauważalna wśród dziewcząt, co może wskazywać na rosnącą regularność niepożądanych zachowań w ich otoczeniu.
2. **Zwiększenie doświadczeń przemocy wśród uczennic.** W szczególności wśród dziewcząt odnotowano znaczny wzrost codziennego doświadczania przemocy pomiędzy latami 2021 a 2023. Jest to niepokojący sygnał, podkreślający potrzebę intensywniejszych działań prewencyjnych i edukacyjnych skierowanych do tej grupy.

3. **Wzrost liczby świadków przemocy emocjonalnej.** Dane pokazują, że zwiększyła się liczba uczniów będących świadkami przemocy emocjonalnej kilka razy w miesiącu. Oznacza to, że pomimo zmniejszenia liczby bezpośrednich ofiar przemocy emocjonalnej, rośnie grupa osób narażonych na jej regularne występowanie.

Rekomendacje:

- 1) **Wzmocnienie działań profilaktycznych** - należy rozbudować i intensyfikować programy profilaktyczne skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców w celu zwiększenia świadomości o konsekwencjach przemocy i agresji oraz sposobach jej zapobiegania;
- 2) **Rozwój umiejętności rozwiązywania konfliktów** - ważne jest wprowadzenie programów edukacyjnych uczących młodzież zdrowych metod radzenia sobie z konfliktami i negatywnymi emocjami, promując przy tym pozytywne relacje międzyludzkie;
- 3) **Wsparcie dla ofiar przemocy** - konieczne jest zapewnienie dostępu do wsparcia psychologicznego i doradztwa dla osób doświadczających przemocy, aby mogły one znaleźć bezpieczeństwo i pomoc w przezwyciężeniu doznanych traum.

GRANIE W GRY, KORZYSTANIE Z INTERNETU I SMARTFONA

Kluczowe wnioski:

1. **Dominacja gier wideo w branży rozrywkowej.** Gry wideo stanowią istotną część przemysłu rozrywkowego, z przychodami znacznie przewyższającymi te z przemysłu filmowego, w tym streaming. Popularność gier wideo w Polsce świadczy o ich wpływie na młodzież i dorosłych, z rosnącą tendencją do korzystania z urządzeń mobilnych do grania.

2. **Zwiększona aktywność online młodzieży.** Nastolatki w Polsce spędzają znaczną ilość czasu w sieci, zwłaszcza podczas dni wolnych od zajęć szkolnych. Wzrost aktywności online w godzinach nocnych wskazuje na potrzebę zwrócenia uwagi na potencjalne ryzyko uzależnienia od Internetu.

3. **Zmiany w zachowaniach online.** Obserwuje się zmniejszenie korzystania z YouTube na rzecz platform streamingowych, co jest najbardziej widoczną zmianą w zachowaniach online w ciągu ostatnich lat. Młodzież stopniowo odchodzi od aktywnego udziału na portalach społecznościowych, koncentrując się na pasywnym przyswajaniu treści.

Rekomendacje:

- 1) **Rozwój programów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z gier i Internetu** - wdrażanie inicjatyw edukacyjnych mających na celu nauczanie młodzieży bezpiecznego i świadomego korzystania z gier wideo i Internetu, z uwzględnieniem ryzyka uzależnienia i wpływu na zdrowie psychiczne;
- 2) **Promowanie aktywności fizycznej i społecznej jako alternatywy** - zachęcanie do spędzania czasu poza ekranami poprzez promowanie aktywności fizycznej i społecznej, zwłaszcza podczas dni wolnych od nauki, może pomóc w zrównoważeniu wpływu urządzeń cyfrowych na życie codzienne młodzieży;
- 3) **Wspieranie aktywnego i kreatywnego korzystania z Internetu** - tworzenie programów, które zachęcają młodzież do aktywnego i twórczego wykorzystania możliwości, jakie oferuje Internet, czy Sztuczna Inteligencja może przyczynić się do lepszego wykorzystania potencjału technologii w celach edukacyjnych i rozwojowych.

PODSTAWOWE CZYNNOSCI ŻYCIA CODZIENNEGO

Kluczowe wnioski:

1. **Zróźnicowanie aktywności codziennych.** Młodzież angażuje się w różnorodne czynności, takie jak czytanie książek niezwiązanych z materiałem szkolnym, oglądanie telewizji, korzystanie z Internetu czy spędzanie czasu ze znajomymi poza szkołą. Takie działania odzwierciedlają bogactwo interesów i potrzeb młodych ludzi, podkreślając ich aktywny udział w kulturze cyfrowej i społecznej.
2. **Wpływ technologii na codzienne życie.** Wzięcie smartfonu do szkoły i ściąganie z Internetu pracy domowej to czynności, które wskazują na znaczącą rolę technologii w życiu codziennym młodzieży. Korzystanie z urządzeń mobilnych i zasobów online stało się integralną częścią ich rutyny.
3. **Różnorodność doświadczeń kulturalnych i społecznych.** Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, takich jak wizyty w kinie czy teatrze, a także angażowanie się w prace domowe, pokazuje, że młodzież jest zaangażowana w różnorodne formy aktywności, które przyczyniają się do ich rozwoju osobistego i społecznego.

Rekomendacje:

- 1) **Promowanie zrównoważonego korzystania z technologii** - należy zachęcać młodzież do świadomego i zrównoważonego korzystania z technologii, tak aby nie dominowała ona nad innymi ważnymi aspektami życia, takimi jak nauka, aktywność fizyczna czy relacje interpersonalne;
- 2) **Wspieranie uczestnictwa w kulturze i życiu społecznym** - organizacje edukacyjne i społeczne powinny wspierać i promować uczestnictwo młodzieży w różnorodnych wydarzeniach kulturalnych i społecznych, aby rozwijać ich zainteresowania i umiejętności interpersonalne;
- 3) **Zachęcanie do aktywnego spędzania wolnego czasu** - ważne jest, aby zachęcać młodzież do aktywnego spędzania wolnego czasu, np. poprzez uprawianie sportu, hobby czy wolontariat, co może przyczynić się do lepszego samopoczucia i zdrowia psychicznego.

PRACA I EKONOMIA

Kluczowe wnioski:

1. **Wpływ pracy w okresie dojrzewania.** Praca może mieć pozytywny wpływ na rozwój odpowiedzialności i etosu pracy wśród młodzieży. Jednakże istnieją obawy dotyczące możliwych negatywnych konsekwencji, zwłaszcza gdy praca jest zbyt intensywna w kluczowym okresie rozwoju psychofizycznego. To podkreśla potrzebę równowagi między pracą a edukacją.
2. **Edukacja ekonomiczna.** Edukacja w zakresie zarządzania finansami rozpoczyna się już w szkole, gdzie uczniowie uczą się podstaw ekonomii i zarządzania budżetem. Dyskusja na temat dysponowania własnymi środkami finansowymi przez młodzież jest żywa, co wskazuje na potrzebę kształtowania świadomości finansowej od najmłodszych lat.
3. **Pragnienie samodzielności finansowej.** Istnieje silne pragnienie samodzielności finansowej i konsumpcji wśród młodzieży, co wymaga nauczenia ich odpowiedzialności za zarządzanie otrzymanymi środkami. Z jednej strony młodzież dąży do niezależności, z drugiej potrzebuje wsparcia w odpowiedzialnym zarządzaniu finansami.

Rekomendacje:

- 1) **Rozwijanie umiejętności zawodowych** - należy stworzyć programy, które wspierają rozwój umiejętności zawodowych i etosu pracy, równocześnie ucząc młodzież równowagi między pracą a życiem prywatnym oraz edukacją. Może to obejmować warsztaty, kursy oraz możliwości zaangażowania w wolontariat;
- 2) **Wzmocnienie edukacji finansowej** - Szkoły lub organizacje sektora publicznego powinny wprowadzić bardziej kompleksowe programy edukacji finansowej, które nie tylko nauczą podstaw ekonomii, ale także umiejętności zarządzania finansami osobistymi, oszczędzania i inwestowania;
- 3) **Wsparcie w dążeniu do samodzielności finansowej** - Organizacje edukacyjne i społeczne powinny oferować programy i warsztaty, które pomogą młodzieży zrozumieć wartość pieniądza, nauczyć się odpowiedzialnego budżetowania oraz rozumienia konsekwencji

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kluczowe wnioski:

1. **Kapitał społeczny jako klucz do zrozumienia dynamiki życia społecznego.** Koncepcja kapitału społecznego zyskuje na znaczeniu w kontekście rozumienia mechanizmów społeczno-ekonomicznych oraz przyczyn różnorodności rozwoju społeczności. Wskazuje to na potrzebę kształcenia młodzieży w duchu zaufania społecznego, gotowości do pomocy i zaangażowania się w sprawy obywatelskie.

2. **Zmiany w religijności i praktykach religijnych młodzieży.** Zaobserwowano spadek wśród młodzieży identyfikującej się jako wierząca i praktykująca, przy jednoczesnym wzroście liczby osób deklarujących wiarę bez uczestnictwa w praktykach religijnych, których praktycznie można uznać za niewierzących. Niezmiennie zauważalna jest tendencja spadkowa, jeżeli chodzi o religijność młodzieży. Ta tendencja może wpływać na kształtowanie kapitału społecznego, w którym religia odgrywała znaczącą rolę.

3. **Wzrost permisywizmu²⁵ moralnego i niepewności w kwestiach etycznych.** Obserwuje się wzrost liczby młodych osób, które mają trudności z jednoznacznym określeniem uniwersalnych zasad moralnych, co może świadczyć o rosnącym relatywizmie moralnym. Jest to istotny czynnik wpływający na formowanie kapitału społecznego, gdzie wspólne normy i wartości są fundamentem.

Rekomendacje:

- 1) **Wzmocnienie edukacji obywatelskiej** - wprowadzenie i rozwój programów edukacyjnych skupiających się na budowaniu kapitału społecznego, z naciskiem na zaufanie społeczne, współpracę i zaangażowanie się w sprawy lokalne i ogólnospołeczne;
- 2) **Adaptacja programów religijnych do zmieniających się realiów** - dostosowanie treści i form przekazu religijnego do potrzeb i oczekiwań młodzieży, biorąc pod uwagę zmieniające się konteksty kulturowe i społeczne, aby zachować i wzmacniać pozytywne aspekty wpływu religijności na kapitał społeczny;

²⁵ **Permisywizm** – termin [etyczny](https://pl.wikipedia.org/wiki/Permisywizm) oznaczający tendencję do bezgranicznej, zbytnej [tolerancji](https://pl.wikipedia.org/wiki/Permisywizm) wobec zachowań innych osób. Permisywizm zakłada, że zakazy obyczajowe są niepotrzebne lub szkodliwe^{[1][2]}, a działania jednostek nie powinny być oceniane pod kątem obyczajności czy norm społecznych. Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Permisywizm>

- 3) **Rozwój programów wsparcia w kształtowaniu postaw etycznych** - organizowanie warsztatów, debat i innych form aktywności edukacyjnej, mających na celu wspieranie młodzieży w kształtowaniu jasnych i konstruktywnych postaw etycznych, co jest ważne dla budowania silnego kapitału społecznego w przyszłości.

VI. CELE I ZADANIA PROGRAMU NA LATA 2026 - 2029

CELE PROGRAMU:

1. Zminimalizowanie stopnia alkoholizmu, zjawiska narkomanii oraz uzależnień behawioralnych.
2. Polepszenie oferowanej pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz narkotykowe, w szczególności ochrony przed przemocą domową (telepady).
3. Rozszerzenie ofert prowadzonych programów profilaktycznych w zakresie alkoholizmu i narkomanii o zachowania behawioralne.
4. Zintensyfikowanie świadomości społecznej w kwestii alkoholizmu, narkomanii oraz innych uzależnień behawioralnych, a także wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkotykowych oraz uzależnień behawioralnych.
5. Poszerzenie zaangażowania instytucji pomocowych w zintegrowanym rozwiązywaniu problemów uzależnień.

ZADANIA PROGRAMU NA LATA 2026 - 2029

Zadanie 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, zagrożonych narkomanią oraz innymi uzależnieniami:

1. CELE CZASTKOWE	1. Ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze spożycia alkoholu, zażywania narkotyków oraz osób zagrożonych innym uzależnieniem	Poszerzenie wiedzy na temat zaburzeń wynikających z używania alkoholu, zażywania narkotyków oraz zaburzeń wynikających z innych uzależnień behawioralnych	PLANOWANE DZIAŁANIA	1.1	Działania edukacyjne poprzez zakup broszur, ulotek, książek i innych wartościowych pozycji, w tym „ZTU”, platformy TV lub innych programów.	PROPONOWANI REALIZATORZY	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	WSKAŹNIKI	1. Liczba działań edukacyjnych (zakup broszur, ulotek, książek i innych wartościowych pozycji, dostęp do platformy TV, innych programów profilaktycznych)
				1.2	Informowanie o instytucjach udzielających pomocy (GOPS, ZOZ-y, Poradnie Odwykowe w Kędzierzynie – Koźlu, placówki prowadzące leczenie narkomanii)		PEŁNOMOCNIK; GKRPA		2. Liczba udzielonych informacji w ciągu roku
				1.3	Kierowanie na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu dla celów GKRPA oraz Sądów Rejonowych		PEŁNOMOCNIK PO ZAOPINIOWANIU PRZEZ GKRPA		3. Liczba osób skierowanych na badania
				1.4	Udzielanie ogólnej informacji telefonicznej		PEŁNOMOCNIK		4. Liczba udzielonych informacji telefonicznych

	Prowadzenie obsługi GKRPA oraz realizowanie jej zadań		1.5	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie obsługi kancelaryjno-biurowej GKRPA, w tym: wydawanie postanowień oraz rozliczanie jej wynagrodzeń; - Sporządzanie wniosków do Sądu Rejonowego w K-Koźlu o leczenie odwykowe; - Rozliczenia opłat sądowych - Rozliczenie wynagrodzenia biegłych sądowych za wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu - Rozliczenie opłat komorniczych, oraz innych obowiązków z zakresu działań GKRPA. 	PEŁNOMOCNIK	<ul style="list-style-type: none"> 5. Liczba wydanych postanowień GKRPA; 6. Liczba sporządzonych wniosków do Sądu Rejonowego w K-Koźlu; 7. Liczba wysłanych wniosków do komornika o doręczenie akt spraw sądowych oraz innych czynności wynikających z zakresu działań podejmowanych przez GKRPA.
--	---	--	-----	---	-------------	--

Zadanie 2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkotykowe oraz behawioralne pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;

2. CELE CZASTKOWE	2. Zwiększenie jakości i dostępności rodzinom zagrożonym alkoholizmem i narkomanią pomocy psychospołecznej i prawnej	Upowszechnienie, wdrażanie oraz poszerzanie oferty udzielanej pomocy psychospołecznej i prawnej w Punkcie Konsultacyjnym w Bierawie	PLANOWANE DZIAŁANIA	2.1	Udzielanie pomocy psychospołecznej	PROPONOWANI REALIZATORZY	GOPS BIERAWA	WSKAŹNIKI	1. Liczba osób, którym w zakresie działań GKRPA, psycholog udzielił pomocy
				2.2	Udzielanie pomocy prawnej		JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO		2. Liczba osób, którym prawnik udzielił pomocy w zakresie prawnym
				2.3	Rozpatrywanie wniosków w sprawie prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” i ochrony przed przemocą domową w związku z nadużywaniem alkoholu, narkotyków przez sprawcę stosowania przemocy oraz kierowanie wniosków do sądu		GKRPA; wnioski kierowane przez Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Bierawa		3. Liczba wniosków skierowanych do GKRPA w sprawie wdrożenia procedury prowadzenia „Niebieskiej Karty” w związku z nadużywaniem alkoholu przez sprawcę przemocy
				2.4	Prowadzenie zajęć profilaktycznych, prowadzenie programów rozwojowych dla dzieci i młodzieży (np. teatralnych, komputerowych, tanecznych, sportowych oraz innych).		OPIEKUNOWIE;		5. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w zajęciach profilaktycznych

Zadanie 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:

3. CELE CZASTKOWE		PLANOWANE DZIAŁANIA		PROPONOWANI REALIZATORZY	WSKAŹNIKI
3. Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, narkotykowym oraz od innych uzależnień behawioralnych	Zwiększenie dostępności i poprawa jakości udzielanej pomocy dzieciom rodzin z problemem alkoholowym, narkotykowym oraz od innych uzależnień behawioralnych (Korzonek) Zakup materiału i towaru na potrzeby bieżące GKRPA oraz przeprowadzenie szkoleń	3.1	Wspieranie istniejących miejsc wsparcia środowiskowego realizujące programy profilaktyczne, w tym opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci w szczególności z rodzin z problemem alkoholowym, narkotykowym uzależnień behawioralnych	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	1. Liczba miejsc wsparcia środowiskowego 2. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach 3. Liczba miejsc nowopowstałych lub wyremontowanych.
		3.2	Realizacja działań mających na celu rozpoznawanie i zaspakajanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, upowszechnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w szczególności z rodzin z problemem alkoholowym, narkotykowym oraz wynikające z innych uzależnień behawioralnych – Korzonek DOTACJA CELOWA dla GCKIR Bierawa -Prowadzenie zajęć profilaktycznych, prowadzenie programów rozwojowych dla dzieci oraz seniorów (np. teatralnych, komputerowych, tanecznych, sportowych i innych)	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	1. Liczba innych miejsc udzielających wsparcia dzieciom i młodzieży w szczególności z rodzin z problemem alkoholowym 2. Liczba dzieci i młodzieży oraz seniorów uczestniczących w zajęciach organizowanych w innych miejscach udzielających wsparcia dzieciom w szczególności z rodzin z problemem alkoholowym.
		3.3	Dofinansowanie do realizacji programu profilaktycznego w ramach FERII i WAKACJI - DOTACJA CELOWA dla GCKIR Bierawa	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	1. Liczba instytucji otrzymująca dofinansowanie w ramach realizowania programu profilaktycznego 2. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach profilaktycznych
		3.4	Zakup materiału i towarów na potrzeby bieżące GKRPA oraz przeprowadzenie szkoleń	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	1. Liczba zrealizowanych zadań 2. Liczba przeprowadzonych szkoleń
		3.5	Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych, obozów, kampanii, programów promujących aktywność fizyczną i zdrowy styl życia	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	1. Liczba szkół realizujących pozalekcyjne zajęcia sportowe, kampanie i programy promujące aktywność fizyczną i zdrowy styl życia 2. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zadaniu
		3.6	Utrwalanie postaw abstynenckich w środowisku dzieci i młodzieży oraz zwiększenie świadomości młodzieży w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz innych uzależnień behawioralnych	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	1. Liczba podejmowanych przedsięwzięć 2. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w przedsięwzięciu

			3.7	Zmiana postaw dzieci i młodzieży wobec picia alkoholu oraz zażywania substancji psychoaktywnych oraz zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	1. Liczba szkół realizujących programy profilaktyczne 2. Liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w realizacji programów profilaktycznych 3. Liczba rodziców biorących udział w spotkaniach (np. wywiadówki) lub innych
			3.8	Zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat szkód wynikających z picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz upowszechnienie wiedzy na temat uzależnień behawioralnych	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	1. Liczba przeprowadzonych programów lub zakupionych materiałów edukacyjnych 2. Liczba uczestników programu podczas trwania spotkań z mieszkańcami, dziećmi i młodzieżą, itp.

Zadanie 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii oraz zachowań behawioralnych

4. CELE CZĄSTKOWE	4. Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci współzależniących (alkohol, narkomania, uzależnień behawioralnych)	Zwiększenie kompetencji osób zajmujących się pomaganiem dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, narkotykowym, od uzależnień behawioralnych w tym koszty pracownika	PLANOWANE DZIAŁANIA	4.1	Szkolenia dla członków GKRPA, pracowników i innych grup zawodowych (nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, psychologów, policjantów, pracowników służby zdrowia, itp.)	PROPONOWANI REALIZATORZY	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	WSKAŹNIKI	1. Liczba zrealizowanych szkoleń 2. Liczba uczestników szkoleń 3. Liczba programów superwizyjnych ²⁶ 4. Liczba osób objętych programami superwizyjnymi
				4.2	Dofinansowanie do realizacji programu profilaktycznego - DOTACJA CELOWA dla jednostek OSP Gminy Bierawa		JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO; (MAŁE GRANTY)		1. Liczba instytucji otrzymująca dofinansowanie w ramach realizowania programu profilaktycznego 2. Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach profilaktycznych

Zadanie 5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

5. CELE CZĄSTKOWE	5. Działania podejmowane w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	PLANOWANE DZIAŁANIA	5.1	Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ (ograniczenia dotyczące reklamy i promocji napojów alkoholowych)	PROPONOWANI REALIZATORZY	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	WSKAŹNIKI	1. Liczba podjętych interwencji z art. 13 ¹ (ograniczenia dot. reklamy i promocji napojów alkoholowych)
				5.2	Podjęcie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 15 (osoby objęte zakazem sprzedaży, podawania napojów alkoholowych)		JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO		2. Liczba podjętych interwencji z art. 15 (osoby objęte zakazem sprzedaży, podawania nap. alk.)

²⁶ Źródło: <https://3biegun.pl/oferta/superwizja> Superwizja to wzajemna wymiana doświadczeń, przemyśleń, wspólne zastanawianie się nad źródłami trudności, szukanie istoty problemu, dochodzenia do nowych rozwiązań, ujawnienie swoich uczuć.

Zadanie 6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej

6. CELE CZASTKOWE	6. Działania podejmowane przez wspieranie zatrudnienia socjalnego i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej	Wspieranie zatrudnienia socjalnego oraz organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej lub klubów integracji społecznej	PLANOWANE DZIAŁANIA	6.1	Powstanie Centrum Integracji Społecznej	PROPONOWANI REALIZATORZY	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	WSKAŹNIKI	1. Liczba powstałych Centrów Integracji Społecznej
				6.2	Powstanie Klubu Integracji Społecznej		JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO		2. Liczba powstałych Klubów Integracji Społecznej

Zadanie 7. Udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego

7. CELE CZASTKOWE	7. Działania podejmowane przez GOPS z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego	Udzielanie pomocy społecznej przez GOPS osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego	PLANOWANE DZIAŁANIA	7.1	Udzielanie pomocy społecznej przez GOPS osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego	PROPONOWANI REALIZATORZY	GOPS	WSKAŹNIKI	1. Liczba udzielonej pomocy GOPS z wykorzystaniem pracy socjalnej 2. Liczba udzielonej pomocy GOPS z wykorzystaniem kontraktu socjalnego
--------------------------	---	--	----------------------------	-----	--	---------------------------------	------	------------------	---

VII. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

- Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w pracach Komisji przysługuje wynagrodzenie miesięczne w formie ryczału w następującej wysokości:
 - przewodniczący – 400 zł brutto;
 - z-ca przewodniczącego i członkowie – 350 zł brutto.
- Dopuszcza się jedną nieobecność członka na comiesięcznych posiedzeniach, niezależnie od przyczyny nieobecności z zachowaniem pełnego wynagrodzenia, z jednoczesną zasadą zachowania quorum Komisji (co najmniej 2 osobowy skład).
- Wynagrodzenie nie będzie płatne jeżeli członek Komisji w danym miesiącu nie będzie uczestniczyć w żadnym z posiedzeń Komisji.
- Terminy posiedzeń Komisji wyznacza w zależności od potrzeby jej przewodniczący, przyjmując maksymalną ilość dwóch posiedzeń Komisji w miesiącu.
- Wyplata wynagrodzenia, w oparciu o listę obecności, następuje miesięcznie z dołu w terminie do 10 dnia następnego miesiąca kalendarzowego za miesiąc poprzedni, po zatwierdzeniu listy wynagrodzeń przez Wójta oraz Skarbnika, przelewem na konto.

VIII. FINANSOWANIE ZADAŃ REALIZOWANYCH W PROGRAMIE PROFILAKTYKI NA LATA 2026 - 2029

Lp.	Zadanie	ujęto *
1.	Działania edukacyjne (zakupy broszur, książek i innych pozycji)	1.1 A
2.	Działania profilaktyczne - PAKIET PROFILAKTYKA, platforma TV-MINI	1.1 A
3.	Kierowanie na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu dla GKRPA	1.3 A
4.	Opłata sądowa	1.5 A
5.	Wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu do SR w K– Koźlu	1.5 A
6.	Opłata Komornicza	1.5 A
7.	Wynagrodzenie 3 członków GKRPA	1.5 A
8.	Wynagrodzenia osobowe pracownika	1.5 A
9.	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	1.5 A
10.	Składki na ubezpieczenie społeczne	1.5 A
11.	Składki na fundusz pracy	1.5 A
12.	Podróże służbowe krajowe	1.5 A
13.	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych - ZFŚS	1.5 A
14.	Udzielanie pomocy psychospołecznej w Punkcie Konsultacyjnym Bierawa	2.1 N
15.	Udzielanie pomocy prawnej w Punkcie Konsultacyjnym Bierawa	2.2 N
16.	Prowadzenie zajęć profilaktycznych (PWSL Kotlarnia, ul. Gliwicka 34)	2.4 A
17.	Realizacja zajęć profilaktycznych, w tym opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży (Klub Seniora Plus Brzeźce, ul. Rybna 1)	2.4 A
18.	Opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych – Internet (PWSL Kotlarnia–ul. Gliwicka 34; Świetlica Lubieszów-ul. Bierawska 37;)	2.4 A
19.	DOTACJA CELOWA GCKiR Realizacja programu profilaktycznego, w tym opiekuńczo-wychowawczego – Korzonek oraz inne placówki	3.2 A
20.	DOTACJA CELOWA GCKiR, w tym:1) Ferie Zimowe, 2) Wypoczynek letni	3.3 A
21.	Dofinansowania do realizacji programów profilaktycznych	3.4 A
22.	Szkolenie 1 członka Komisji będącym pracownikiem UG Bierawa	3.4 A
23.	Wydatki lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu	3.9 A
24.	DOTACJA CELOWA dla jednostek OSP Gminy Bierawa (małe granty)	4.2 A

*Dopuszcza się zmianę niewykorzystanych środków na zakup materiałów i wyposażenia.

IX. SPIS TABEL I WYKRESÓW

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Skala używania napojów alkoholowych, narkotyków i związanych z tym, występujących problemów oraz zgonów	- str. 4
Tabela nr 2. Skala sytuacji demograficznej w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców – zgonów z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi na mieszkańca Gminy Bierawa w porównaniu do lat poprzednich - str. 8	
Tabela nr 3. Wskaźnik dynamiki zmian sytuacji demograficznej – zgonów z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na mieszkańca Gminy Bierawa w porównaniu do lat poprzednich	- str. 8
Tabela nr 4. Udzielanie pomocy psychologicznej w Punkcie Konsultacyjnym w Bierawie w szczególności z podziałem na kategorię klientów udzielanej pomocy uwzględniając liczbę osób oraz liczbę porad	str. 10
Tabela nr 5. Sytuacja demograficzna. Urodzenia i zgony, w porównaniu do lat poprzednich w Gminie Bierawa	str. 10
Tabela nr 6. Udzielanie pomocy prawnej w Punkcie Konsultacyjnym w Bierawie w szczególności z podziałem na kategorię klientów udzielanej pomocy uwzględniając liczbę osób oraz liczbę porad.....	str. 11
Tabela nr 7. Rynek alkoholowy, w tym dostępność alkoholu	str. 12
Tabela nr 8. Działania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	str. 15
Tabela nr 9. Mocne i słabe strony	str. 17
Tabela nr 10. Szanse i zagrożenia	str. 17

SPIS WYKRESÓW

Wykres nr 1. Spożycie poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w litrach/1 mieszkańca w przeliczeniu/100 % alkoholu	str. 13
Wykres nr 2. Porównanie spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w litrach na 1 mieszkańca, w przeliczeniu na 100 % alkoholu w kraju z danymi Gminy Bierawa	str. 13
Wykres nr 3. Dostępność ekonomiczna alkoholu (liczba butelek, które można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie)	str. 14
Wykres nr 4. Ogólnopolska struktura spożycia napojów alkoholowych na 1 mieszkańca	str. 15